

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารตำราแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของประชาชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร และนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ
 - 1.1 ทฤษฎีลำดับความต้องการ
 - 1.2 ทฤษฎี ERG ของแอลเดอร์เฟอร์
 - 1.3 ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก
 - 1.4 ทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน
 - 2.1 ความหมายของโครงสร้างพื้นฐาน
 - 2.2 องค์ประกอบของความหมายโครงสร้างพื้นฐาน
 - 2.3 ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานที่ดี
 - 2.4 การนำโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ
 - 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล
 - 2.6 แนวทางการประเมินผลโครงสร้างพื้นฐาน
 - 2.7 วิธีการในการประเมินผลโครงสร้างพื้นฐาน
3. ระบบโครงสร้างพื้นฐาน
4. บริบทองค์การบริหารส่วนตำบล
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

บูนและคูทซ์ (Boone and Kurtz, 1992 อ้างถึงใน สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2543 : 308 - 333) ได้จำแนกทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีลำดับความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory)

ทฤษฎีลำดับความต้องการเป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดยอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดีส์ เป็นทฤษฎีที่รู้จักกันมากที่สุดทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งระบุว่าบุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด กรอบความคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้มีสามประการ คือ

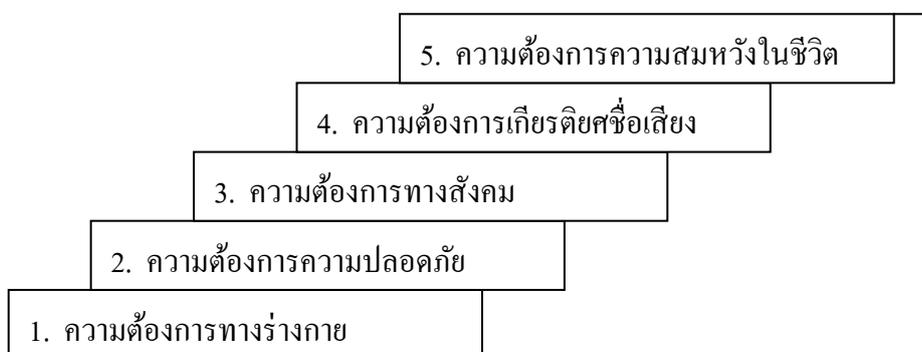
1.1 บุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการ ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป

1.2 ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับขั้นเรียงตามความสำคัญจากความต้องการพื้นฐาน ไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน

1.3 เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

มาสโลว์ เห็นว่าความต้องการของบุคคลมีห้ากลุ่มจัดแบ่งได้เป็นห้าระดับจากระดับต่ำไปสูง เพื่อความเข้าใจมักจะแสดงลำดับของความต้องการเหล่านี้ โดยแทรกในแผนภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงลำดับความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์



ที่มา : บูนและคูทซ์ (Boone and Kurtz, 1992 อ้างถึงใน สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2543 : 308 - 333)

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs)

เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย เป็นต้น หากพนักงานมีรายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยมีอาหารและที่พำนักอาศัย เขาก็จะมีกำลังที่จะทำงานต่อไป และการมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เช่น ความสะอาด ความสว่าง การระบายอากาศที่ดี การบริการสุขภาพ เป็นต้น เป็นการสนองความต้องการในลำดับนี้ได้

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)

เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึง ความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในงาน ในชีวิตและสุขภาพ การสนองความต้องการนี้ต่อพนักงานทำได้หลายอย่าง เช่น การประกันชีวิตและสุขภาพ กฎระเบียบข้อบังคับที่ยุติธรรม การให้มีสภาพแรงงาน ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs)

เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราก็เริ่มที่จะต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิด ผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับ เป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs)

เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้างการนับถือตนเอง ชื่นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองและเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ได้แก่ ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ท้าทาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นต้น

5. ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-Actualization Needs)

เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของตัวเอง ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการงาน เป็นต้น

มาสโลว์แบ่งความต้องการเหล่านี้ออกเป็นสองกลุ่ม คือความต้องการที่เกิดจากความขาดแคลนเป็นความต้องการระดับต่ำ ได้แก่ ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย อีกกลุ่มหนึ่งเป็นความต้องการก้าวหน้าและพัฒนาตนเอง ได้แก่ ความต้องการทางสังคม เกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต จัดเป็นความต้องการระดับสูง และอธิบายว่าความต้องการระดับต่ำจะได้รับการสนองตอบจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ส่วนความต้องการระดับสูงจะได้รับการสนองตอบจากปัจจัยภายในตัวบุคคลเอง

ตามทฤษฎีของมาสโลว์ ความต้องการที่รับการตอบสนองอย่างดีแล้วจะไม่สามารถเป็นเงื่อนไขของใจบุคคลได้อีกต่อไป แม้พลวิชัยในเวลาต่อมาไม่สนับสนุนแนวคิดทั้งหมดของมาสโลว์ แต่ทฤษฎีลำดับความต้องการของเขา ก็เป็นทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการอธิบายองค์ประกอบของแรงจูงใจซึ่งมีการพัฒนาในระยะหลังๆ

สรุปว่า ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ เป็นทฤษฎีที่เน้นเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ มีอยู่ 5 ระดับ คือ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการความสมหวังในชีวิต

2. ทฤษฎี ERG ของแอลเดอร์เฟอร์ (ERG Theory)

เคลย์ตัน แอลเดอร์เฟอร์ (Claton Elderfer) แห่งมหาวิทยาลัยเยล ได้ปรับปรุงลำดับความต้องการตามแนวคิดของมาสโลว์เสียใหม่ เหลือความต้องการเพียงสามระดับ คือ

2.1 ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) คือความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัยในชีวิต เปรียบได้กับความต้องการระดับต่อของมาสโลว์ ย่อโดย E

2.2 ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) คือความต้องการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งในที่ทำงานและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ตรงกับความต้องการทางสังคมตามแนวคิดของมาสโลว์ ย่อโดย R

2.3 ความต้องการเจริญเติบโต (Growth Needs) คือความต้องการภายใน เพื่อการพัฒนาตัวเอง เพื่อความเจริญเติบโต พัฒนาและใช้ความสามารถของตัวเองได้เต็มที่ แสวงหาโอกาสในการเอาชนะความท้าทายใหม่ๆ เปรียบได้กับความต้องการชื่อเสียงและการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิตตามแนวคิดของมาสโลว์ ย่อโดย G

สรุปว่า ทฤษฎี ERG ของแอลเดอร์เฟอร์ ปรับปรุงจากทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ เหลือความต้องการดำรงชีวิตอยู่ ความต้องการความสัมพันธ์ และความต้องการเจริญเติบโต

3. ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Two-Factor Theory)

เฟรดเดอริก เฮิร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg อ้างถึงใน ฐนวัฒน์ เกสรสิทธิ์, 2551 : 11) ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลาย คือ ทฤษฎีสองปัจจัย โดยแบ่งเป็นปัจจัยอนามัยและปัจจัยจูงใจ

3.1 ปัจจัยอนามัย (Hygiene Factors) ได้แก่ สภาพแวดล้อมของการทำงานและวิธีการบังคับบัญชาของหัวหน้างาน ถ้าหากไม่เหมาะสมหรือบกพร่องไป จะทำให้บุคคลรู้สึกไม่พอใจในงาน ซึ่งถ้ามีพร้อมสมบูรณ์ก็ไม่สามารถสร้างความพอใจในงานได้แต่ยังคงปฏิบัติงานอยู่ เพราะเป็นปัจจัยที่ป้องกันความไม่พอใจในงานเท่านั้น ไม่ใช่ปัจจัยที่จะส่งเสริมให้คนทำงานโดยมีประสิทธิภาพหรือผลผลิตมากขึ้นได้ ตัวอย่างปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ นโยบายของหน่วยงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน แบบการบริหารงาน เงินเดือน สวัสดิการต่างๆ ความมั่นคง ความปลอดภัย เป็นต้น

3.2 ปัจจัยจูงใจ (Motivating Factors) ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของงานและทำให้ผู้ปฏิบัติมีความพอใจในงาน ใช้ความพยายามและความสามารถทุ่มเทในการทำงานมากขึ้น เช่น

ความสำเร็จ การได้รับการยกย่อง ได้รับผิชอบในงาน ลักษณะงานที่ท้าทาย เหมาะกับระดับความสามารถ มีโอกาสก้าวหน้าและพัฒนาตนเองให้สูงขึ้น เป็นต้น

การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงานจึงมีสองขั้นตอน คือตอนแรกหัวหน้างานหรือผู้บริหารต้องตรวจสอบให้มั่นใจว่าปัจจัยอนามัยไม่ขาดแคลนหรือบกพร่อง เช่น ระดับเงินเดือนค่าจ้างเหมาะสม งานมีความมั่นคง สภาพแวดล้อมปลอดภัย และอื่นๆ จนแน่ใจว่าความรู้สึกไม่พอใจจะไม่เกิดขึ้นในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน ในตอนที่สองคือการให้โอกาสที่จะได้รับปัจจัยจูงใจ เช่น การได้รับการยกย่องในความสำเร็จและผลการปฏิบัติงาน มอบความรับผิดชอบตามสัดส่วน ให้โอกาสใช้ความสามารถในงานสำคัญ ซึ่งอาจต้องมีการออกแบบการทำงานให้เหมาะสมด้วย การตอบสนองด้วยปัจจัยอนามัยก่อนจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นกลาง ไม่มีความไม่พอใจ แล้วจึงใช้ปัจจัยจูงใจเพื่อสร้างความพอใจ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานทุ่มเทในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปว่า ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเบิร์กได้ลดความต้องการห้าขั้นของมาสโลว์เหลือเพียงสองระดับ คือ ปัจจัยอนามัยเทียบได้กับการสนองต่อความต้องการระดับต่ำ (ความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย และความต้องการทางสังคม) ส่วนปัจจัยจูงใจเทียบได้กับการสนองต่อความต้องการระดับสูง (เกียรติยศชื่อเสียง และความสมบูรณ์ในชีวิต)

4. ทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ (Learned Needs Theory)

เดวิด ซี แมคเคลแลนด์ (David C. McClelland อ้างถึงใน ประไพ ยมขวัญเมือง, 2550 : 11) เป็นผู้เสนอทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ขึ้น โดยสรุปว่าคนเราเรียนรู้ความต้องการจากสังคมที่เกี่ยวข้อง ความต้องการจึงถูกก่อตัวและพัฒนาตลอดช่วงชีวิตของแต่ละคน และเรียนรู้ว่าในทางสังคมแล้ว เรามีความต้องการที่สำคัญสามประการ คือ

4.1 ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความต้องการที่จะทำงานได้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีมาตรฐานสูงขึ้นในชีวิต มีความต้องการความสำเร็จสูงจะมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

- 4.1.1 มีเป้าหมายในการทำงานสูง ชัดเจนและท้าทายความสามารถ
- 4.1.2 มุ่งที่ความสำเร็จของงานมากกว่ารางวัล หรือผลตอบแทนเป็นเงินทอง
- 4.1.3 ต้องการข้อมูลย้อนกลับในความก้าวหน้าสู่ความสำเร็จทุกระดับ
- 4.1.4 รับผิดชอบงานส่วนตัวมากกว่าการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

4.2 ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการที่จะมีส่วนควบคุม สร้างอิทธิพล หรือรับผิดชอบในกิจกรรมของผู้อื่น ผู้มีความต้องการอำนาจจะมีลักษณะพฤติกรรม ดังนี้

- 4.2.1 แสวงหาโอกาสในการควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น
- 4.2.2 ชอบการแข่งขันในสถานการณ์ที่มีโอกาสให้ตนเองครอบงำคนอื่นได้

4.2.3 สนุกสนานในการเชิญหน้าหรือโต้แย้ง ต่อสู้กับผู้อื่น

ความต้องการอำนาจมีสองลักษณะ คือ อำนาจบุคคล และอำนาจสถาบัน อำนาจบุคคลมุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าองค์กร แต่อำนาจสถาบันมุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยทำงานร่วมกับคนอื่น

4.3 ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation) เป็นความต้องการที่จะรักษามิตรภาพและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้อย่างใกล้ชิด ผู้มีความต้องการความผูกพันมีลักษณะ ดังนี้

4.3.1 พยายามสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพและมิตรภาพให้ยั่งยืน

4.3.2 อยากให้บุคคลอื่นชื่นชอบตัวเอง

4.3.3 สนุกสนานกับงานเลี้ยง กิจกรรมทางสังคม และการพบปะสังสรรค์

4.3.4 แสวงหาการมีส่วนร่วม ด้วยการร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม หรือองค์กรต่างๆ

สัดส่วนของความต้องการทั้งสามนี้ ในแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน บางคนอาจมีความต้องการอำนาจสูงกว่าความต้องการด้านอื่น ในขณะที่อีกคนหนึ่งอาจมีความต้องการความสำเร็จสูง เป็นต้น ซึ่งจะเป็นส่วนที่แสดงอุปนิสัยของคนคนนั้นได้

สรุปว่า ทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ของเดวิด ซี แมคเคลแลนด์ เน้นความต้องการสามประการ ได้แก่ ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการอำนาจ และความต้องการความผูกพัน

แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน

1. ความหมายของโครงสร้างพื้นฐาน

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539 : 3) ได้สรุปว่าโครงสร้างพื้นฐาน คือ โครงสร้างที่ถูกกำหนดขึ้นโดยรัฐซึ่งอาจจะเป็นองค์กรหรือตัวบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงตามกฎหมายภายใต้ระบบการเมืองนั้นๆ ทั้งนี้โครงสร้างพื้นฐานจะครอบคลุมตั้งแต่สิ่งที่รัฐตั้งใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำการตัดสินใจของรัฐในการแบ่งสรรทรัพยากรหรือคุณค่าต่างๆ ในสังคมกิจกรรมหรือการกระทำต่างๆของรัฐรวมทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจริง

วระเดช จันทรศร (2548 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า โครงสร้างพื้นฐาน เป็นเสมือนกลไกและหลักสำคัญในการดำเนินงานของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐทุกแห่ง ด้วยเหตุที่โครงสร้างเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่รัฐบาลจัดทำขึ้น หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือแนวทางปฏิบัติที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐกำหนดขึ้น เพื่อเจตนาในการแก้ไขปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

พิรชร บุญรัตน์ (2551 : 3) ให้ความหมายโครงสร้างพื้นฐานว่า หมายถึง การที่รัฐใช้อำนาจตัดสินใจ เลือกลง หรือแสดงนัยที่จะกระทำ หรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งปรากฏออกมาในรูป

ของแนวทาง หรือเงื่อนไขที่นำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ภายในและภายนอกองค์กรของรัฐ และเพื่อบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการอยู่ร่วมกันเป็นรัฐ

สุชาติ จันทรวงค์ (2551 : 5) ให้ความหมายว่า โครงสร้างพื้นฐานเป็นกิจกรรมที่รัฐบาลตัดสินใจกระทำแก่ประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์และความผาสุกของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ หรือเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาทั้งหมดของสังคมในด้านต่างๆ

ไอรา ซากานสกี (Ira Sharkansky, 1971 อ้างถึงใน สุชาติ จันทรวงค์, 2551 : ออนไลน์) กล่าวว่า โครงสร้างพื้นฐาน คือ กิจกรรมที่กระทำโดยรัฐบาลรวมทั้งข้อกำหนดและระเบียบในการควบคุมและกำกับการดำเนินกิจการของปัจเจกบุคคลและนิติบุคคลทั้งหมดตลอดจนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐนโยบายสาธารณะยังหมายถึงการเฉลิมฉลองของรัฐพิธีต่างๆ นอกจากนโยบายสาธารณะจะครอบคลุมกิจกรรมภายในประเทศทั้งหมดยังครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ของประเทศทั้งหมดอีกด้วย

โทมัส ดาย (Thomas R.Dye, 1984 อ้างถึงใน สุชาติ จันทรวงค์, 2551 : ออนไลน์) ให้ความหมายว่า โครงสร้างพื้นฐาน คือ สิ่งที่รัฐบาลเลือกจะทำหรือไม่กระทำในส่วนที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำจะครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดของรัฐทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบางโอกาสโดยที่รัฐเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำอาจส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบ

สรุปได้ว่า โครงสร้างพื้นฐาน คือ สิ่งของรัฐซึ่งอาจเป็นเจ้าของที่ของรัฐหน่วยงานบุคคลหรือคณะบุคคลที่กระทำในนามของรัฐได้กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งโครงสร้างพื้นฐานอาจถูกกำหนดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ดังหลายรูปแบบ เช่น กฎหมายมาตรการคำสั่งโครงการ เป็นต้น

2. องค์ประกอบของความหมายโครงสร้างพื้นฐาน

องค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐานของแต่ละประเทศ มีองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป ด้วยเพราะสภาพทางด้านสังคม ภูมิศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรม การนับถือศาสนา สิ่งแวดล้อม และบริบทแตกต่างกัน อมรศักดิ์ กิจชนานันท์ (2551 : 3) ได้สรุปองค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐานโดยรวมที่สำคัญไว้ 13 ประการ คือ

2.1 เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ

2.2 เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐในการจัดสรรกิจกรรมเพื่อตอบสนองคุณค่าของสังคม

2.3 ผู้มีอำนาจในการกำหนดโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ผู้นำทางการเมือง ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ พรรคการเมือง สถาบันราชการ ข้าราชการ และประมุขของประเทศ

- 2.4 กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำต้องเป็นชุดของการกระทำที่มีแบบแผนระบบ และกระบวนการอย่างชัดเจน เป็นการกระทำที่มีการสานต่ออย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง
- 2.5 กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำต้องมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือ จุดมุ่งหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนจำนวนมาก
- 2.6 เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำให้ปรากฏเป็นจริง มิใช่เป็นเพียงการแสดงเจตนารมณ์ หรือความตั้งใจที่จะกระทำด้วยคำพูดเท่านั้น
- 2.7 กิจกรรมที่เลือกกระทำต้องมีผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของสังคมทั้ง ปัญหาความขัดแย้งหรือความร่วมมือของประชาชน
- 2.8 เป็นการตัดสินใจที่จะกระทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมาก มิใช่การตัดสินใจเพื่อประโยชน์เฉพาะบุคคล และเป็นชุดของการตัดสินใจที่เป็นระบบมิใช่เป็นการตัดสินใจแบบ เอกเทศ
- 2.9 เป็นการเลือกทางเลือกที่จะกระทำ โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ทางเลือก ที่เหมาะสมที่สุดทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
- 2.10 เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการต่อรองหรือประนีประนอมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ ที่เกี่ยวข้อง
- 2.11 เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งกิจกรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ
- 2.12 กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ อาจก่อให้เกิดผลทั้งทางบวก และทางลบต่อสังคม
- 2.13 เป็นกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย

สุชาติ จันทรวงษ์ (2551 : 3) สรุปไว้ว่า องค์ประกอบที่ของโครงสร้างพื้นฐาน คือ เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลตัดสินใจกระทำ ต้องมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินการ อย่างเป็นระบบ ต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนมาก และต้องถูกต้องตามกฎหมาย

จากความหมายและองค์ประกอบของ โครงสร้างพื้นฐานที่นักวิชาการต่าง ให้คำนิยาม เอาไว้ดังกล่าวข้างต้นผู้ประเมินเห็นว่านโยบายโครงการพัทธาระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกร รายย่อยที่ถูกกำหนดโดยนโยบายชุดนี้เป็นนโยบายสาธารณะที่ประกอบไปด้วยส่วนต่างๆที่สอดคล้อง กับหลักวิชาการทุกประการ

3. ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานที่ดี

อนุสรณ์ ธรรมใจ (2548 : 15) ได้กล่าวว่า การบริหารประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชน จำเป็นต้องมีนโยบายสาธารณะที่ดี และกระบวนการ จัดการนโยบายต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ นโยบายที่ดีน่าจะเกิดจากการมีส่วนร่วม

ของทุกภาคส่วนมากที่สุด เป็นแนวทางในการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ และประชาชนอย่างเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ และยึดถือคุณธรรมในการดำเนินการนโยบายที่ดีจะต้องเปิดกว้างให้ตอบรับและตอบสนองต่อความคิดและข้อเสนอแนะดีๆ ได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

อัจฉรา รักยุติธรรม (2548 : 25) ได้กล่าวถึง โครงสร้างพื้นฐานที่พึงปรารถนาว่า ควรมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายต่างๆ โดยตรง แต่ปัจจุบันพวกเขามีสิทธิมีส่วนร่วมแค่รับฟังการชี้แจงโครงการ หรือให้ข้อมูลบางประการเท่านั้น แต่ไม่เคยที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรจะมีโครงการนั้นๆ เกิดขึ้นหรือไม่ นี่เองเป็นที่มาของการต่อต้าน คัดค้าน และประท้วงกันอย่างขนานใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นโครงการสร้างเขื่อน โครงการโรงไฟฟ้าและโครงการพัฒนาอะไรต่อมิอะไร จนบางครั้งรุนแรงถึงกับมีการล้มเวที ประชาพิจารณ์ ซึ่งถูกอ้างว่าเป็นเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็น แต่ชาวบ้านในท้องถิ่นไม่ยอมรับว่านั่นคือกระบวนการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

สุชาติ จันทรวงค์ (2551 : 3) สรุปไว้ว่า ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. ไม่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่ใช้ปกครองประเทศ
2. ไม่บั่นทอนความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติ ไม่ว่าจะโดยทางตรงและทางอ้อม
3. กระบวนการจัดทำนโยบายต้องมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการศึกษาปัญหาต่างๆ อย่างมีระบบ ค้นหาสาเหตุที่แท้จริง และหาหนทางแก้ไขที่ดีที่สุด แล้วจึงนำมาออกเป็นนโยบาย
4. โครงสร้างพื้นฐานที่ดี ควรจะเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานและองค์กร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน
5. โครงสร้างพื้นฐานนั้นทำให้ประชาชนในประเทศมีความผาสุก และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสมานฉันท์ ไม่ก่อให้เกิดการแตกแยกความสามัคคีของประชาชน
6. วัตถุประสงค์ของโครงสร้างพื้นฐานนั้น ต้องยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมาก มิใช่การเพื่อประโยชน์เฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

หากพิจารณาตามแนวคิดดังกล่าวข้างต้นในการดำเนินการเพื่อให้เกิดในทางปฏิบัติอย่างจริงจังของนโยบายโครงการพักรักษาหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยปรากฏว่าเป็นนโยบายที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรและสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

4. การนำโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ

4.1 ความสำคัญของการนำโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ ความสำคัญของการนำโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ มีดังนี้

4.1.1 การนำโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่งของกระบวนการนโยบาย เพราะถึงแม้ว่าเราจะกำหนดนโยบายดีเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าไม่มีการนำไปปฏิบัติ นโยบายนั้นก็ไร้ความหมาย

4.1.2 เป็นกระบวนการแปลงนโยบาย ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างกว้างๆ หรือมีลักษณะเป็นนามธรรมของรัฐบาล ให้มีลักษณะเป็นรูปธรรม อาจจะออกมาในรูปของแผนงานหรือโครงการ ซึ่งจะง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ

4.1.3 เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของฝ่ายข้าราชการประจำ กล่าวคือ ข้าราชการประจำจะต้องปฏิบัติงานภายใต้กรอบของนโยบายรัฐบาล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง นโยบายที่ถูกต้องกำหนดโดยรัฐบาล จะเป็นกรอบให้ข้าราชการประจำนำไปปฏิบัติ

4.1.4 เป็นหลักประกันที่สำคัญประการหนึ่งของฝ่ายการเมืองที่นโยบายจะได้รับการปฏิบัติจากฝ่ายข้าราชการประจำอย่างจริงจัง กล่าวคือ การนำโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ จะทำให้รัฐบาลซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองมีผลงาน สามารถผลักดันให้ข้าราชการประจำปฏิบัติตามได้

4.1.5 ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อผู้ตัดสินใจในนโยบาย ต่อกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง และต่อหน่วยปฏิบัติงาน เพราะการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะเป็นตัวชี้วัดว่าสำเร็จหรือล้มเหลว และผลกระทบจากการนำนโยบายปฏิบัติเป็นอย่างไร ถ้าสำเร็จ เกิดประโยชน์ ก็ได้รับความศรัทธาจากประชาชน

4.1.6 การนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ หรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

สรุป การนำโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัตินั้นมีความสำคัญตรงที่มีการปฏิบัติ หรือลงมือกระทำ และมีผลจากการปฏิบัติ ทำให้รู้ว่านโยบายนั้นดีหรือไม่ดี มีปัญหาอะไรบ้าง สำเร็จหรือไม่

4.2 ขั้นตอนการนำโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ ขั้นตอนการนำโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ระดับมหภาค และระดับจุลภาคซึ่งแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

4.2.1 ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับมหภาค แบ่งแยกออกได้เป็น 2 ขั้นตอนหลัก ขั้นตอนแรกได้แก่การแปลงนโยบายออกเป็นแนวทางปฏิบัติ ออกมาในรูปแผนงานหรือโครงการ ในขั้นตอนที่สอง เป็นขั้นตอนในการทำให้หน่วยงานในท้องถิ่นยอมรับแนวทาง แผนงานโครงการหรือผลของการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติต่อไป

4.2.2 ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค จุดเริ่มต้นของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่แท้จริงเริ่มต้นการปฏิบัติในระดับจุลภาค เป็นนโยบายส่วนกลางที่ถูกนำมาปฏิบัติในสภาพแวดล้อม

ของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอนย่อย คือ (1) ชั้นระดมพลัง เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานท้องถิ่น จะต้องพิจารณารับนโยบาย และแสวงหาความสนับสนุนจากท้องถิ่น (2) ชั้นการปฏิบัติ ครอบคลุมถึงการปรับเปลี่ยนโครงการที่ได้มีการยอมรับแล้วออกมาในรูปของการปฏิบัติจริง ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และวิธีการปฏิบัติงานของตน และ (3) ชั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง กล่าวคือ นโยบาย นั้นได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และได้รับการยอมรับเป็นหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติด้วย (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2551 : 18)

สรุปว่า การนำโครงสร้างพื้นฐานไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนในการคิดวิเคราะห์ว่านโยบายที่กำหนดขึ้นมีเป้าหมายอะไร เมื่อทราบเป้าหมายแล้วต้องมีการคิดวิเคราะห์ว่าจะมีวิธีการใดบ้างที่จะทำ ให้เป้าหมายนั้น นำไปสู่การจัดทำโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนการลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริง

5. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบาย

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2541 : 26) ให้ความหมายว่า การประเมินผล หมายถึงกระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบ สำหรับคำถามที่ว่า นโยบาย/แผนงาน/โครงการ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และ เป้าประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ต้นหรือไม่และระดับใด

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2543 : 493) ได้ให้ทัศนะว่าการประเมินผลนโยบาย คือ กระบวนการวัดระดับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายหรือโครงการ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ การประเมินผลจะครอบคลุมตั้งแต่การประเมินสิ่งแวดล้อมของนโยบายการประเมินปัจจัยการนำเข้าหรือทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ (Input) การประเมินกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ การประเมินผลผลิตนโยบาย การประเมินผลลัพธ์นโยบายการประเมินผลกระทบนโยบาย ซึ่งสิ่งที่ได้รับจากการประเมินผลนโยบายจะช่วยให้ผู้ตัดสินใจนโยบายสามารถใช้เครื่องมือในการปรับปรุงนโยบายใหม่หรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่ไม่สอดคล้องเสียใหม่หรืออาจใช้ข้อมูลในการยกเลิกนโยบายในกรณีที่ไม่คุ้มต่อประชาชน นอกจากนี้การประเมินผลนโยบายยังเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ตัดสินใจนโยบายในการกระจายทรัพยากรและความมั่งคั่งแก่ประชาชนส่วนใหญ่ อย่างเป็นธรรมเพราะการประเมินผลจะทำให้ทราบว่าใครได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์และนโยบายใดก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนส่วนใหญ่มากที่สุด การประเมินผลยังช่วยให้ผู้ตัดสินใจนโยบายสามารถลดความเสี่ยงจากผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์และลดความเสี่ยงจากผลกระทบทางลบจากภายนอกได้อย่างดี

กล้า ทองขาว (2546 : 124) กล่าวว่า การประเมินนโยบายเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนโยบาย เป็นขั้นตอนของการประเมินค่า คือ พิจารณาว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไร ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะเป็นผลย้อนกลับสู่

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การประเมินนโยบายอาจจะทำได้ก่อนการดำเนินการ ในขณะที่ดำเนินงาน และหลังจากดำเนินงาน วัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนานโยบายต่อไป

เฮาส์ (House, 1984 อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2542 : 492 - 493) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การประเมินผลนโยบาย คือกิจกรรมทางการเมืองซึ่งเป็นเครื่องมือของผู้ตัดสินใจและมีผลต่อการจัดสรรทรัพยากรให้เป็นธรรมและทำให้เกิดความชอบธรรมทางกฎหมายว่าใครได้อะไร การประเมินผลเป็นกลไกทางสังคมสำหรับการกระจายผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนและสิ่งที่พึงประสงค์ของรัฐ House ให้น้ำหนักทางการเมืองค่อนข้างสูงในเรื่องที่เกี่ยวกับการประเมินผลนโยบาย กล่าวคือ ประการแรกการประเมินผลนโยบายเป็นกิจกรรมทางการเมืองประการที่สองการประเมินผลนโยบายเป็นเครื่องมือของผู้ตัดสินใจทางการเมืองในการจัดสรรทรัพยากรให้เป็นธรรมประการที่สามการประเมินผลนโยบายเป็นเครื่องมือทางการเมืองในการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนที่พึงได้รับประโยชน์จากรัฐประการสุดท้ายการประเมินผลนโยบายเป็นกลไกทางสังคมในการกระจายผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างเสมอภาค

สรุป การประเมินผลโครงสร้างพื้นฐานคือ การประเมินที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวัดคุณค่าของผลการดำเนินการตามนโยบายเพื่อที่จะนำมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

6. แนวทางการประเมินผลโครงสร้างพื้นฐาน

แนวทางและรูปแบบการประเมินผล โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญๆ เช่น

6.1 การประเมินผลแบบดั้งเดิม การประเมินผลแบบดั้งเดิมเป็นรูปแบบการประเมินผลซึ่งส่วนใหญ่ผู้ทำการประเมินผลเป็นคนในองค์กร จึงมีแนวโน้มที่จะนำเสนอผลในด้านดีเพื่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานในองค์กร ลักษณะการประเมินผลตามแบบนี้อาจเป็นลักษณะการวิเคราะห์แบบไม่เป็นทางการ ไม่ได้ใช้ระเบียบการวิเคราะห์วิจัยที่เป็นระบบ ผู้ประเมินผลภายในส่วนใหญ่มิใช่ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผล โดยตรง นอกจากนี้การประเมินผลอาจแฝงด้วยอคติที่ต้องการนำเสนอเฉพาะผลด้านดี เพื่อวัตถุประสงค์ในการของบประมาณสนับสนุนต่อไป ลักษณะการประเมินผลแบบดั้งเดิมจึงไม่ค่อยได้รับความเชื่อถือจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผลและจากบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องมากนัก ในหลายกรณีอาจมีปัญหาจากผู้มีส่วนได้เสียหลายประการที่ผู้ประเมินผลภายในไม่สามารถให้ความกระจ่างชัดได้

6.2 การประเมินผลแบบการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เป็นรูปแบบที่ผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผลเป็นผู้ทำการประเมินด้วยตนเอง ลักษณะสำคัญของการประเมินผลตามตัวแบบนี้ ผู้ประเมินผลจะเคร่งครัดกับการใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการกำหนดกรอบความคิดการประเมินผล การกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติที่ก้าวหน้า ทำให้ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

เทคนิคในการวิเคราะห์ที่ผู้ประเมินผลจะพิจารณาจากความเหมาะสมเป็นสำคัญ โดยอาจจะใช้การวิจัย ประเมินผลแบบทดลอง หรือกึ่งทดลอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละนโยบาย

6.3 การประเมินผลงบประมาณประจำปี การประเมินผลตามแนวทางนี้จะพิจารณาจากการตัดสินใจของรัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณประจำปีในนโยบายสาธารณะต่างๆ ว่าสอดคล้องกับการใช้เงินงบประมาณหรือไม่ โดยเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับจำนวนเงินที่ได้ลงทุนไป รูปแบบการประเมินผลนี้เหมือนกับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของนโยบาย ซึ่งเป็นการวัดผลตอบแทนในรูปของเงินตรา

6.4 การประเมินผลโดยมุ่งเน้นการตรวจสอบประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ แนวทางนี้จะไม่เน้นการตรวจสอบเกี่ยวกับต้นทุนและผลประโยชน์ของนโยบายทั่วไปในทางเศรษฐกิจ แต่จะให้ความสนใจในการประเมินผลนโยบายสาธารณะใหญ่ๆ ว่าประชาชนได้รับประโยชน์จากนโยบายดังกล่าวคุ้มค่าหรือไม่ การบริหารนโยบายมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด การลงทุนของรัฐบาลบรรลุวัตถุประสงค์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนตามที่กำหนดไว้เพียงใด

6.5 การประเมินผลเชิงคุณภาพ แนวทางนี้มุ่งใช้การประเมินแบบธรรมชาติวิทยา หรือการประเมินผลเชิงคุณภาพ ผู้ประเมินผลจะมุ่งสำรวจข้อมูลจากนโยบายที่เกิดขึ้นจริง โดยมีได้กำหนดฐานคติในการประเมินผลไว้ล่วงหน้าดังกรณีของการประเมินผลเชิงปริมาณ โดยพยายามจะตัดอคติที่มีอยู่ก่อนให้หมดไปและมุ่งสำรวจสภาพของนโยบายที่เป็นอยู่ว่ามีตัวแปรที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง ตัวแปรเหล่านั้นมีลักษณะอย่างไร มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจกับสภาพที่เป็นจริงของนโยบายและผู้มีส่วนได้เสียให้ชัดเจน การรายงานผลการประเมินจะครอบคลุมรายละเอียดของนโยบายอย่างครบถ้วน (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2551 : 21)

7. วิธีการในการประเมินผลโครงสร้างพื้นฐาน

ศรัณยูชา อุปละ (2547 : 8) ให้นิยามว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ของโครงสร้างพื้นฐานสามารถวัดได้จาก

1. งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ
2. การให้ความร่วมมือและความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้องต่อนโยบายฯ
3. กระบวนการในการดำเนินงาน
4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ

ดำรงค์ ขลิบเงิน (2549 : 28) กล่าวว่า การประเมินผลโครงสร้างพื้นฐานสามารถประเมินได้โดย

1. นโยบายนั้นจะต้องแก้ไขปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์
2. ระยะเวลาในการดำเนินนโยบายต้องเหมาะสม

3. การปฏิบัติของพนักงานที่รับผิดชอบต้องเต็มความสามารถ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (2551 : 21) ให้แนวคิด่วาวิธีการในการประเมินผลโครงสร้างพื้นฐานกระทำได้ 3 วิธีการใหญ่ๆ คือ

1. การกำกับติดตามนโยบาย เป็นการประเมินผลในขณะที่กำลังมีการดำเนินงานหรือปฏิบัติตามนโยบาย เป็นการติดตามความก้าวหน้า ปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติ มีวิธีประเมินโดยให้หน่วยงานที่ปฏิบัติรายงานความก้าวหน้า และผู้กำกับติดตามนโยบายออกตรวจสอบ หรือติดตามตรวจสอบด้วยตัวเอง

2. การวัดประสิทธิภาพ เป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นในการเปรียบเทียบต้นทุนค่าใช้จ่ายและผลผลิตที่ได้รับ โดยคำนวณออกมาเป็นสัดส่วนในรูปของต้นทุนต่อหน่วย ในบางกรณีอาจวัดผลผลิตโดยคำนวณออกมาเป็นสัดส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างผลผลิตและปัจจัยนำเข้า แล้วเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งนโยบายที่ประเมินผลแบบนี้จะเป็นนโยบายเกี่ยวกับการลงทุน เช่น ก่อสร้างทางด่วน สร้างเขื่อน เป็นต้นเพื่อเป็นข้ออ้างว่าคุ้มค่าต่อการลงทุน

3. การวัดประสิทธิผล เป็นการตรวจสอบว่านโยบายได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ เกิดผลข้างเคียงหรือผลกระทบที่ไม่ตั้งใจหรือไม่ โดยปกติการวัดประสิทธิผลของนโยบายจะกระทำเมื่อนโยบายสิ้นสุดลงหรือผ่านไประยะเวลาหนึ่งหลังจากการนำนโยบายไปปฏิบัติเสร็จ เป็นการศึกษผลกระทบจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ

สรุปว่า วิธีการในการประเมินผลนโยบายสาธารณะจะใช้การกำกับติดตามนโยบาย การวัดประสิทธิภาพและการวัดประสิทธิผลว่านโยบายที่ดำเนินการสำเร็จหรือไม่ มีผลกระทบอย่างไร

ระบบโครงสร้างพื้นฐาน

เมื่อกล่าวถึง โครงสร้างพื้นฐาน เรามักจะมีการรวมไปถึงสาธารณูปโภค หรือการบริการของรัฐในด้านต่างๆ ดังนั้น จึงน่าที่จะได้ทำความเข้าใจกับความหมายของ โครงสร้างพื้นฐานให้ตรงกัน

ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง หมายถึง บริการขั้นพื้นฐานที่ประชาชนควรจะได้รับในชุมชน รัฐจะเป็นผู้กำหนดนโยบายและรับภาระในการให้บริการ (อาจจะโดยตรงหรือทางอ้อมก็ตาม) บริการดังกล่าวจะปรากฏในในเขตเมือง (Urban Area) เป็นส่วนใหญ่ Infrastructure หลักเกณฑ์ (Criteria) ในการจำแนกประเภทของบริการพื้นฐานดังกล่าว มีดังนี้คือ

ภาพที่ 2.2 แสดงหลักเกณฑ์ (Criteria) ในการจำแนกประเภทของบริการพื้นฐาน

Criteria	Public Utilities	Public Facilities
ชนิดของบริการ	บริการที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน ของประชาชนทั่วไป	โดยทั่วไป ประชาชนไม่จำเป็นต้อง รับบริการเป็นประจำทุกวัน
ลักษณะของสิ่งที่ให้บริการ	มีลักษณะทางกายภาพ (Physical) เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์	มีลักษณะที่ไม่มีทางกายภาพ (Non-Physical) เช่น การรักษา การกระตุ้นให้รู้จักคิด
รูปแบบของการให้บริการ	มีลักษณะเป็นเส้น สาย (Line)	มีลักษณะเป็นจุด (Point)
ลักษณะการให้บริการ	บริการเข้าหาผู้รับบริการ	ผู้รับบริการไปรับบริการจากผู้ให้ บริการ

จากเกณฑ์การจำแนกดังกล่าวข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า ขณะนี้ โครงสร้างพื้นฐานเป็นตัวชี้ขอบเขต (Boundary) ของเมือง (เทศบาล) หรือชุมชน และทั้งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นตัวส่งเสริมและตัววัดระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในชุมชนนั้น ๆ

ดังนั้น โครงสร้างพื้นฐานจึงได้แก่ ถนน โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา การระบายน้ำและการกำจัดขยะ เป็นต้น ซึ่งสามารถจะจัดกลุ่มประเภทของโครงสร้างพื้นฐานได้ดังนี้ (ออนไลน์ : vclass.mgt.psu.ac.th/~busabong/Teaching/465.../infrastructure.doc) คือ

ถนน สะพาน	การคมนาคม
ชุดระบายน้ำ ชุดลอกลำห้วย ลำคลอง	แหล่งน้ำ
ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์	สาธารณูปโภค

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้ความหมายของโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานที่มีลักษณะเป็นโครงข่ายการให้บริการ ได้แก่ ด้านคมนาคม ด้านแหล่งน้ำ ด้านไฟฟ้า ด้านสาธารณูปโภค ด้านสาธารณูปการ ด้านการตลาด ด้านการควบคุมตลาด การขนส่งและการจราจร เป็นต้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2551 : 3)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2552 : ออนไลน์) ให้ความหมายของโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง บริการสาธารณะที่จัดทำขึ้นเพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ประชาชนในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น การคมนาคม แหล่งน้ำ ไฟฟ้า สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ด้านการตลาด ที่จอดรถและการจราจร เป็นต้น

สรุป โครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง บริการต่างๆ ที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อให้บริการประชาชน เช่น การคมนาคม แหล่งน้ำ ไฟฟ้า สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลาด ที่จอดรถ การขนส่งและการจราจร

ประวัติองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของไทย ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อกระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลได้มีโอกาสเรียนรู้ การแก้ไขปัญหาและการสนองตอบความต้องการของตนเอง โดยการเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (สุวรรณ พินิตานนท์, 2546 : 1) ซึ่งนับตั้งแต่ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

2. รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43)

พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้มีการเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 เพื่อให้สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในประเด็นต่างๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

2. รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหาร

ส่วนตำบลนั้น กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มีสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละสามคน

องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคนซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

3. ภารกิจ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

การวิเคราะห์ภารกิจ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ของฝ่ายโยธาซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานประกอบด้วย

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ [มาตรา 67 (1) 68 (3) และ 16 (2)] เช่น การซ่อมแซมถนน สะพานที่มีอยู่แล้วให้สามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัย แข็งแรง การจัดให้มีการป้องกันน้ำท่วมขังและการระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสียจากแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม บ้านเรือนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.2 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร [มาตรา 68 (1)] เช่น การก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน เพื่อการอุปโภคและบริโภค รวมถึงการจัดหาแหล่ง เพื่อบริการให้กับประชาชน เช่น การขุดสระกักเก็บน้ำ และการขุดลอกคูคลองต่างๆ

1.3 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น [มาตรา 68 (2)] เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์โดยแผง Solar Cell ทดแทนการใช้กระแสไฟฟ้าปกติในหมู่บ้านห่างไกลความเจริญ เป็นต้น

1.4 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม [มาตรา 68 (10)] เช่น จัดให้มีตลาดกลางทางการเกษตรและตลาดกลางรับซื้อผลไม้ประจำตำบล เป็นต้น

1.5 การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ [มาตรา 16 (3)] เช่น การติดตั้งสัญญาณไฟจราจร เขี้ยวแดงหรือไฟกระพริบเตือนบริเวณสี่แยกหรือสามแยกต่าง ๆ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ เป็นต้น

1.6 การสาธารณสุขโรค และการก่อสร้างอื่น ๆ [มาตรา 16 (4)] เช่น การก่อสร้างถนน ระบบประปาหมู่บ้าน ระบบไฟฟ้า สะพาน ฝายน้ำล้น ศูนย์ข้อมูลหมู่บ้าน เป็นต้น

1.7 การสาธารณสุขการ [มาตรา 16 (5)] เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา และโทรศัพท์ เป็นต้น

1.8 การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร [มาตรา 16 (26)] เช่น การควบคุมการจราจร และการออกแบบผิวจราจรให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ยานพาหนะ

2. ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล [มาตรา 67 (2)]

2.2 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ [มาตรา 67 (3)]

2.3 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ [มาตรา 67 (6)]

2.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ [มาตรา 68 (4)]

2.5 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร [มาตรา 68 (7)]

2.6 การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ [มาตรา 16 (6)]

2.7 การจัดการศึกษา [มาตรา 16 (9)]

2.8 การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส [มาตรา 16 (10)]

2.9 การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ [มาตรา 16 (13)]

2.10 การส่งเสริมกีฬา [มาตรา 16 (14)]

2.11 การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล [มาตรา 16 (19)]

2.12 การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน [มาตรา 16 (20)]

2.13 การควบคุมการเลี้ยงสัตว์ [มาตรา 16 (21)]

2.14 การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์ [มาตรา 16 (22)]

3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย [มาตรา 67 (4) และ 16 (29)]

3.2 การผังเมือง [มาตรา 68 (13) และ 16 (25)]

3.3 การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย [มาตรา 16 (12)]

3.4 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง [มาตรา 16 (17)]

3.5 การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ [มาตรา 16 (23)]

3.6 การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน [มาตรา 16 (30)]

4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

4.1 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์ [มาตรา 68 (5)]

4.2 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว [มาตรา 68 (6)]

4.3 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ [มาตรา 68 (11)]

4.4 การส่งเสริมการท่องเที่ยว [มาตรา 68 (12) และ 16 (8)]

4.5 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง [มาตรา 16 (1)]

4.6 การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน [มาตรา 16 (7)]

5. ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

5.1 คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [มาตรา 67 (7)]

5.2 การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย [มาตรา 16 (18)]

5.3 การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [มาตรา 16 (24)]

6. ด้านการศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

6.1 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม [มาตรา 67 (5)]

6.2 การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น [มาตรา 67 (8) และ 16 (11)]

7. ด้านการบริหารจัดการและการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

7.1 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน [มาตรา 16 (15)]

7.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น [มาตรา 16 (16)]

ภารกิจทั้ง 7 ด้านตามที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจะแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ประกอบด้วย การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นสำคัญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่อง ความต้องการด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร และนำเสนอตามลำดับดังนี้

วรรณา ลิ้มพานิชย์ (2538 : 89 - 31) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยในเมืองพัทยา ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในเมืองพัทยา และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ระดับการศึกษา การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอยและความคิดเห็นต่อปัญหาขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกในการมีส่วนร่วมของประชาชน

อำพล เลี่ยมเสน (2539 : 78 - 80) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบต่อการจัดการในคลองของเขตมีนบุรี ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองแสนแสบมีส่วนร่วมการรับรู้ข่าวสารระดับสูง ในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะในระดับปานกลาง และด้านการรณรงค์หนูนช่วยกันตัดสินใจวางแผนจัดการขยะในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจจัดการขยะแตกต่างกันคือ ระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐานริมคลองแสนแสบที่แตกต่างกัน การมีความรักความผูกพันต่อคลองแสนแสบที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านการรณรงค์หนูนช่วยกันตัดสินใจวางแผนจัดการขยะที่แตกต่างกัน และการตระหนักถึงคุณค่าการฟื้นฟูชีวิตริมคลองแสนแสบที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะที่แตกต่างกัน

ปัญญา ชาติปัญญาวุฒิ (2545 : 87) เปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริหารโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาลตำบลวัฒนานคร ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อโครงสร้างพื้นฐาน การให้บริการไฟฟ้า ประปา อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ด้านการโทรศัพท์ อยู่ในระดับพึงพอใจปานกลางเมื่อพิจารณาการบริการสาธารณูปโภค แต่ละด้านแยกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ผลปรากฏดังนี้ด้านการบริการไฟฟ้า เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน ระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกัน ระดับความพึงพอใจในด้านบริการไฟฟ้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความพึงพอใจด้านบริการไฟฟ้ามากที่สุดด้านบริการประปา เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน อายุ และสถานภาพที่ต่างกันมีระดับความพึงพอใจ ด้านบริการประปา และแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยผู้ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปและสถานภาพหม้าย มี

ความพึงพอใจด้านบริการประปรายมากที่สุดด้านบริการโทรศัพท์ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ที่แตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจ ไม่แตกต่างกัน อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยที่ผู้มีอาชีพรับราชการ และรายได้ต่อเดือน 10,000 บาทขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อด้านบริการโทรศัพท์มากที่สุด

อดิศรา เกิดทอง (2546 : (3)) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความมีประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์” ผลการวิจัยพบว่า บริการสาธารณสุขที่เทศบาลเมืองอุดรดิตถ์จัดให้แก่ประชาชนเป็นการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลมีความพึงพอใจในบริการสาธารณสุขที่ทางเทศบาลได้จัดทำขึ้น โดยแบ่งบริการสาธารณสุขที่เทศบาลจัดทำออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณสุขปโภค ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม และด้านการให้บริการและบริการชุมชน และผลการวิจัยยังพบอีกว่า การจัดทำบริการสาธารณสุขของเทศบาลนั้นยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยถึงแม้ว่าทั้งเทศบาลและประชาชน จะให้ความสำคัญกับการจัดทำบริการสาธารณสุขในด้านสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขการเป็นหลัก แต่จุดเน้นในการจัดทำและความต้องการในการรับบริการแตกต่างกัน โดยประชาชนต้องการให้เทศบาลพัฒนาบริการขั้นพื้นฐาน หรือหน้าที่ที่เทศบาลต้องกระทำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นบริการที่มีคุณภาพดีก่อน เช่น การรักษาความสะอาด การกำจัดขยะ การจัดทำน้ำสะอาด และการให้มีไฟฟ้าหรือแสงสว่างในเขตชุมชน แต่ทางเทศบาลกลับมองข้ามการให้บริการขั้นพื้นฐานเหล่านั้น แต่ไปเน้นในด้านการพัฒนาบริการขั้นที่สูงกว่าและมองการพัฒนาในอนาคต เช่น เรื่องการจัดภูมิทัศน์เมือง การปรับปรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจมากกว่า จึงยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และผลการวิจัยยังพบอีกว่า บริการสาธารณสุขที่เทศบาลจัดทำขึ้นในบางเรื่องยังไม่เป็นไปตามหลักการจัดทำบริการสาธารณสุขได้ดังก่อน เนื่องจากขาดความสม่ำเสมอและความต่อเนื่อง เช่น การจัดเก็บขยะ บางครั้งเจ้าหน้าที่มาจัดเก็บไม่เป็นเวลาและไม่มีการจัดเก็บในวันเสาร์ - อาทิตย์ และที่สวนออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ยังขาดการดูแลตัดหญ้า และซ่อมแซมอุปกรณ์สำหรับใช้ในการออกกำลังกายของประชาชนให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้ได้อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

จงกลณี เกิดพิบูลย์ (2548 : (3)) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการและการให้บริการสินค้าสาธารณะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวว่า สินค้าสาธารณะหมายถึง บริการสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ที่รัฐบาลจัดหาให้กับสมาชิกของชุมชนโดยปราศจากมูลค่าตอบแทนบริการเหล่านี้ประกอบด้วย บริการเพื่อความปลอดภัยของสาธารณะชน บริการเพื่อสุขอนามัยและบริการ เพื่อความสะดวกสบายอื่นๆ โดยความต้องการสินค้าสาธารณะ หรือบริการสาธารณะจะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญเป็นเมืองของชุมชน กล่าวคือ เมื่อชุมชนชนบทได้พัฒนามาเป็นชุมชนเมือง ชุมชนจะเกิดมีความต้องการบริการ

สาธารณะประโยชน์บางอย่างเพิ่มขึ้น เช่น การบริการเก็บขยะ ระบบการระบายน้ำ แสงสว่าง บนถนน ทางเท้า และช่องจราจรสำหรับรถจักรยานยนต์ สนามกีฬาและสนามเด็กเล่น เป็นต้น โดยความต้องการที่เพิ่มขึ้นของชุมชนเมืองนั้น เป็นผลมาจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบด้วย บุคคลรุ่นใหม่ที่มีประกอบอาชีพในเมือง ทำงานนอกบ้าน มีรายได้สูง โดยบุคคลเหล่านี้ต้องการความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย มั่นคงและปลอดภัยมากขึ้น เป็นผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดหาและจัดทำบริการสาธารณะให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนไปโดยในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะทราบถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้โดยการออกไปสอบถามโดยตรงกับประชาชน และอาศัยกรรมการบริหารท้องถิ่นเป็นผู้เสนอในที่ประชุมเป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของประชาชนจะแสดงความต้องการบริการสาธารณะโดยผ่านการแจ้งด้วยตนเอง และการแจ้งความต้องการต่อกรรมการบริหารท้องถิ่น และกลุ่มแม่บ้านเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากในองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ไม่ปรากฏเลยในกรณีของเทศบาล และพบว่า การจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะอาศัยรายได้จากภาษีและเงินอุดหนุนเป็นหลัก โดยองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนมากต้องอาศัยรายได้หลักจากภาษีการบริโภคและภาษีมูลค่าที่ดิน ส่วนเทศบาลที่อยู่ในเขตเมือง มีรายได้ส่วนใหญ่จากธุรกิจของภาคเอกชน โดยกล่าวสรุปว่า ศักยภาพและประสิทธิภาพในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะขึ้นอยู่กับรายได้และความมีประสิทธิภาพในการจัดหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้บริหาร ความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือของประชาชนเป็นสำคัญ

วัชรินทร์ บรรดาศักดิ์ (2548 : (3) ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับความคาดหวังมากทุกด้าน ค่าเฉลี่ย 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับประชาชนที่มีระดับการศึกษาและรายได้จากอาชีพหลักต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

เดือนใจ เสนกาศ (2549 : 98) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ค้าเกี่ยวกับสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมตลาดสดหัวรอ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ค้ามีความพึงพอใจกับสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมตลาดสดหัวรอ อยู่ในระดับน้อยจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ ด้านการจัดการน้ำเสีย และด้านการป้องกัน ควบคุมสัตว์และแมลงพาหะนำโรค ส่วนที่เหลืออีก 4 ด้าน ผู้ค้ามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสุขลักษณะทั่วไปของตลาด ด้านการจัดการสิ่งปฏิกูล ด้านการบริหาร

จัดการสิ่งแวดล้อม และด้านผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาด และยังพบอีกว่าผู้ค้าที่มีเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรสและประเภทสินค้าที่ขายมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

พินิต รัตน์จันทน์ (2550 : (3)) ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนเขตเทศบาลนครสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนเขตเทศบาลนครสงขลาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับความคาดหวังตามภูมิหลังของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ รายได้ แตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนเขตเทศบาลนครสงขลาไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนเขตเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชูศักดิ์ เสโโลห์ (2550 : (3)) ศึกษาความต้องการของประชาชนที่มีต่อบริการสาธารณะในเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ มีความต้องการรับบริการสาธารณะจากเทศบาลตำบลวังเหนือทุกด้านอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อยด้านการจัดการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สุภรณ์ ราหณี (2551 : (3)) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยาวน้อย อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ในงานถนน สะพาน และงานระบบประปา ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้จากการสุ่มเลือกหัวหน้าครัวเรือนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยาวน้อย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยาวน้อย ทั้ง 3 งาน ได้แก่ งานถนน งานสะพาน และงานระบบประปา โดยเห็นว่ามี การให้บริการอยู่ในระดับมาก

ประเสริฐศักดิ์ บุตรสา (2551 : (3)) ศึกษาความสอดคล้องของการจัดทำบริการสาธารณะกับความต้องการของประชาชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า

1. ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่า ได้จัดทำขึ้นตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ที่ได้ข้อมูลจากการประชุมประชาคมท้องถิ่นเพื่อรวบรวมสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการชี้แจงถึงโครงการพัฒนาในแต่ละปี นอกจากนี้มีการประเมินผลแผนพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลทุกปี และได้นำผลการประเมินงานเสนอต่อสภาท้องถิ่นและคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และติดประกาศผลการประเมินให้ประชาชนทราบทุกปี

2. การจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่าไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ โดยบริการสาธารณะที่ประชาชนมีความต้องการมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือ บริการสาธารณะด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในชุมชน แต่บริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่าได้จัดทำมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือ บริการสาธารณะด้านการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมอาชีพ การลงทุน การจ้างงานและสร้างรายได้ โดยมีมาตรฐานการจัดทำบริการสาธารณะ โดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง

3. การจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเก่ามีปัญหา ดังนี้

3.1 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขาดความรับผิดชอบและขาดการเอาใจใส่ในการจัดทำบริการสาธารณะ

3.2 การขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ

3.3 ปัญหาที่เกิดจากคนนอกพื้นที่หรือกลุ่มประชากรแฝง

3.4 ปัญหาการขาดความร่วมมือมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนคือ

1. ต้องมีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านมากขึ้น และสนับสนุนการฝึกอบรม การศึกษาต่อของเจ้าหน้าที่ให้สูงขึ้น

2. ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่เวรยาม จุดตรวจและป้อมตำรวจในพื้นที่ให้มากขึ้น รวมทั้งติดตั้งระบบไฟทางตามถนนให้มากขึ้นในพื้นที่เสี่ยงภัย

3. ควรมีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สม่ำเสมอมากขึ้นกว่าเดิม

สรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญได้แก่ ด้านการคมนาคม ด้านแหล่งน้ำ ด้านไฟฟ้า ด้านสาธารณสุขปโภค ด้านสาธารณสุขการด้านตลาด (การค้าขาย) ด้านการควบคุมตลาด และด้านการขนส่งและการจราจร ซึ่งเป็นสิ่งที่สนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน